

βουρλόχορτο τό, άμάρι. βρουλλόχορτο Σίφν.
 Έκ τών ούς. βούρλο καί χόρτο.
 Τό φυτόν άριστεύλα ή βρομοειδής (aristella bromoides), πόα πολυετής.

βουρλώνω Ήπ. — Μλελέκ. Έπιδόρπ. 216 — Λεξ.
 Βλαστ. Δημητρ. βουρλώνον Θράκ. (Αίν.) βρουλλώνω
 Κρήτ. Χίος.

Έκ τοῦ οὐς. βούρλο.

1) Διαπερῶ τι εἰς βούρλον Ήπ. Θράκ. (Αίν.) Χίος
 — Μλελέκ. ένθ. άν.—Λεξ. Βλαστ. Δημητρ.: Συνών. άρ-
 μαθιάζω, βουρλιάζω Α1. 2) Ράπτω μέ βούρλον άντι
 κλωστής Κρήτ.: Άσμ.

Κ' είχε τα κι άναρραμμένα, μέ τὰ βροῦλλα βρουλλωμένα
 Συνών. βουρλιάζω Α8.

* **βουρόπουλλον** τό, βουρόπον Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.)
 Έποκορ. τοῦ οὐς. βούρα διά τής παραγωγικής κα-
 ταλ. — πουλλον, δι' ήν ιδ. — πουλλος.

Μικρά ποσότης χωρούσα εἰς τήν δράκα: Δός με έναν
 βουρόπον αλεύρα. Συνών. φουχτίτσα.

βούρος ό, Κρήτ. Πελοπν. (Μεσσ.) Ρόδ. (Άφάντ. κ.ά.)
 — Λεξ. Αίν. Περίδ. Βυζ. Μπριγκ. Βλαστ. 431 βούρους
 Σάμ.

Έκ τοῦ άρχ. οὐς. βωρεύς. Ίδ. ΜΣτεφανίδ. Όρολογ.
 Δημώδ. 1 (1941) 18.

Εἶδος ἰχθύος, ό όποιος τρώγεται συνήθως καπνιστός
 ή άλίπαστος ένθ. άν.: Παροιμ. Οὔλ-λ'ον τόν βούρον έφά-
 μεν τον κ' ή νουρά τὰ μάς ποσταθῇ θέλει; (έπί τών άπο-
 καμνόντων όλίγον πρό τοῦ τέλους τής εργασίας των) Ρόδ.

βούρτσα ή, κοιν. βούρτσα Ήπ. (Πρέβ.) Καππ.
 (Άραβάν.) φούρτσα Θράκ. (Άδριανούπ. Σηλυβρ. Κρήτ.
 (Σέλιν. κ. ά.) Λυκ. (Λιβύσσ.) Μακεδ. Μέγαρ. Ναύστ. κ.ά.
 φούρτσα Πόντ. (Οίν. Όφ. Τραπ.) φούρσα Ναύστ. βρού-
 τσα Άνδρ. Θήρ. Κυδων. Λέσβ. Λυκ. (Λιβύσσ.) Μέγαρ.
 Μεγίστ. Σύμ. Χίος—Λεξ. Περίδ. Πρω. Δημητρ. φρού-
 τσα Κύπρ. — Λεξ. Πρω. Δημητρ. βούρσα Άθῆν. Πε-
 λοπν. (Μεσσ.)—Λεξ. Βλαστ. 420 βρούσα Μύκ. σβούρ-
 τσα Πελοπν. (Καλάβρυτ. Κορινθ. Λακων. Μάν.) βούσα
 Άθῆν.

Τό άμάρι. μεσν. οὐς. βούρτσα πιστοποιούμενον υπό
 τοῦ μεσν. παρά Δουκ. ρ. βουρτσιζειν Πβ. καί GMeyer
 Neugr. Stud. 4,20.

1) Ψήκτρα ένδυμάτων, ύποδημάτων, όδόντων κττ.
 κοιν. καί Πόντ. (Οίν. Όφ. Τραπ.): Γένεια — μαλλιά — μου-
 στάκια σά βούρτσα (σκληρά καί άνωρθωμένα) κοιν. || Φρ.
 Κάνω τὰ μαλλιά μου βούρτσα (τὰ κτενίζω πρός τὰ άνω)
 πολλαχ. || Παροιμ. Άντρα, βούρσα, κόπανο, Μεγάλη Πέφτη
 έφτασε (έπί νωθράς γυναικός έπιλαμβανομένης έργου πολὺ
 άργά, έπιδεικνυούσης δέ παράκαιρον καί άνωφελῆ ζῆλον)
 Μεσο. Έρχετ' ή Μεγάλη Πέφτη, τρέχα βούρτσα καί λα-
 τάρι (συνών. τῇ προηγούμενῃ) Ήπ. 2) Χρωστήρ κοιν.:
 Έρθε ό μογιατζῆς μέ τοῖς βούρτσες καί τὰ πινέλλα του
 Λεξ. Δημητρ. Βούρτσα τοῦ λαδιού — τοῦ χρυσώματος — τοῦ
 βερνικιοῦ Ναύστ. 3) Δέσμη οἶον χόρτων κττ. Σύμ. β)
 Έν τῇ συνθημ. γλώσσῃ τό γένειον Θράκ. (Όρτάκ.) 4)
 Ξύλον μέ τό όποιον κτυποῦν τό γάλα πρός άφαίρεσιν
 τοῦ βουτύρου Ήπ. (Πρέβ. κ. ά.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Κλών.)
 — Λεξ. Πρω. Δημητρ. β) Δοχεῖον έντός τοῦ όποιου κτυ-
 ποῦν τό γάλα πρός έξαγωγήν τοῦ βουτύρου Ήπ. (Πρέβ.)
 Λευκ. Στερελλ. (Αἰτωλ. Άρτοτ. Κλών.)—Λεξ. Αίν. Βλαστ.
 287: Τοῦ γάλα τοῦ κουπανᾶν 'ς τ' βούρτσα μι τόν βουρ-

τσόξ'λου Αἰτωλ. Συνών. βουτυρίτσα 1. 5) Τό ζῶον
 άσβός Λεξ. Βλαστ. 420. 6) Παιδιά καθ' ήν παίζεται
 ἱστάμενοι όρθιοι εἰς στενότατον κύκλον διαβιβάζουν όπι-
 σθέν των βούρτσαν καί ό κρατῶν έκάστοτε αὐτήν έπι-
 χειρεῖ εἰς κατάλληλον στιγμήν νά κτυπήσῃ διά ταύτης
 τήν ράχιν τοῦ έν τῷ μέσῳ αὐτῶν ἱσταμένου, χωρίς οὐ-
 τος νά προσθάσῃ νά συλλάβῃ τόν κρατοῦντα. Έάν οὐ-
 τος συλληφθῇ, άντικαθιστᾷ τόν ἱστάμενον εἰς τό μέσον
 καί οὕτω συνεχίζεται ή παιδιὰ Πελοπν.

βουρτσάκι τό, κοιν. βουρτσάκ' βόρ. ιδιῶμ.

Έποκορ. τοῦ οὐς. βούρτσα διά τής παραγωγικής
 καταλ. — άκι.

1) Μικρά ψήκτρα, μικρά βούρτσα κοιν.: Βουρτσάκι
 τῶν δοντιῶν — γιά τὰ νύχτα. Συνών. βουρτσι 1. 2)
 Μικρός χρωστήρ Λεξ. Περίδ. Μπριγκ. 3) Ό δημη-
 τριακός καρπός όροβος, ρόβη Θράκ. (Σκοπ.): Σπέρνουν
 τό βουρτσάκι.

βουρτσάρω σύνθη. βρουτσάρω Μεγίστ. φουρ-
 τάρω Πόντ. (Οίν.) βρουτσέρω Μεγίστ. βουρτσαρίζω
 Πελοπν. (Μεσσ.)

Έκ τοῦ οὐς. βούρτσα.

Βουρτσιζω 1, ό ιδ.

βουρτσᾶς ό, πολλαχ.

Έκ τοῦ οὐς. βούρτσα καί τής παραγωγικής καταλ.
 — άς.

Ό κατασκευάζων ψήκτρας. Η λ. υπό τόν τύπ. Βρου-
 τσᾶς ώς τοπων. Κάρπ.

βουρτσᾶ ή, Λεξ. Βλαστ. Δημητρ.

Έκ τοῦ οὐς. βούρτσα καί τής παραγωγικής κα-
 ταλ. — εᾶ.

1) Έκάστη κίνησις τής καθαριστικής βούρτσας ένθ'
 άν. 2) Τό διά μιᾶς κινήσεως τής βούρτσας άποτιθέμε-
 νον χρώμα άσβέστου διακρινόμενον άπό τήν λοιπήν έπι-
 χρωσθεῖσαν έπιφάνειαν Λεξ. Δημητρ.: Ό τοῖχος έμεινε
 όλο βουρτσᾶς.

βουρτσι τό, Πόντ. (Οίν. Όφ.)—Λεξ. Δημητρ. βουρ-
 τσῖν Πόντ. (Κερασ. Οίν.) βρουτσῖν Κύπρ. φουρτσῖν
 Πόντ. (Άμισ.) φρουτσῖν Κύπρ.

Έκ τοῦ οὐς. βούρτσα.

1) Βουρτσάκι 1, ό ιδ., Λεξ. Δημητρ. 2) Εἶδος
 σκληρᾶς βούρτσας Πόντ. (Οίν.) 3) Εἶδος βούρτσας έκ
 τριχῶν χοίρου χρησιμοποιουμένης έν τῇ κατεργασίᾳ τής
 καννάβεως Πόντ. (Κερασ. Οίν. Όφ.): Έπαρε τό βουρτσι
 βούρτσιο τό καννάβ' Όφ. Συνών. *βουρτσόπουλλον.

β) Θριξ χοίρου Πόντ. (Άμισ.) 4) Δέσμη τριχῶν
 Κύπρ.: Έβγάλασι μαλλιά βρουτσᾶ.

βουρτσιέρα ή, Λεξ. Βλαστ. 337.

Έκ τοῦ οὐς. βούρτσα καί τής παραγωγικής καταλ.
 — έέρα.

Θήκη βούρτσας.

βουρτσιζω κοιν. καί Πόντ. (Ίμερ. Κερασ. Ματζούκ.
 Όφ. Σταυρ. Τραπ. Χαλδ. κ. ά.) βουρτσιζον βόρ. ιδιῶμ.
 βουρτσῖζω Καππ. (Άραβάν.) Πόντ. (Οίν. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.)
 βουρτσῖζον πολλαχ. βορ. ιδιῶμ. βρουτσῖζω Ρόδ. βρου-
 τσιζ-ζω Σύμ. βρουσιζω Μύκ. φουρτσῖζω Πόντ. (Κερασ.
 κ.ά.) φουρτσῖζον Θράκ. (Άδριανούπ.) φρουτσῖζω Κύπρ.

Τό μεσν. βουρτσιζω, όπερ έκ τοῦ βουρτσιζω Πβ.
 Διήγ. παιδιόφρ. στ.483 (έκδ. GWagner σ. 158) «καί περι

τοῦ μαλλίου μου πολλά ἔχω νὰ λέγω, | βουρτσίζουσι, κτε-
νίζουσιν καὶ νήθουσι τὸ νῆμα».

1) Καθαρίζω τι διὰ βούρτσας κοιν.: *Βουρτσίζω* τὸ
καππέλλο-τὸ φόρεμα-τὸ παλτό κττ. κοιν. Συνών. *βουρ-*
τσάρω. 2) Στιλβώνω τι διὰ βούρτσας κοιν.: *Βουρτσίζω*
τὰ παπούτσια. Συνών. *γυαλίζω*, *λουστράρω*. 3) Κα-
θαρίζω τὴν κάνναβιν δι' εἰδικῆς βούρτσας Κύπρ. Πόντ.
(Κερασ. Ὁφ. Τραπ. Χαλδ.) Ρόδ.: *Ἐβούρτσια* τὸ καννάβ' Τραπ. Ζόρικα *βουρτσίεται* αὐτὸ τὸ καννάβ' (αὐτὸ=τοῦτο) Ὁφ.

β) Ἀποσπῶ, μαδῶ Πόντ. (Ματζούκ. Οἰν.): *Βουρτσίζω*
τὰ μαλλία μου Οἰν. *Βουρτσίζω* τὸ κλαδὶν (μαδῶ τὰ φύλλα
του) Ματζούκ. 4) Κτυπῶ τὸ γάλα διὰ τὴν ἐξαγωγήν
τοῦ βουτύρου Λεξ. Αἰν. 5) Ὀλισθαίνω, ἐκφεύγω Πόντ.
(Ἱμερ. Κερασ. Ματζούκ. Σταυρ. Τραπ. Χαλδ. κ. α.): Τὸ
μαδαῖρ' ἐβούρτσειεν ἀσ' σὸ δέρι μ' κ' ἐρροῦξεν ἀφ' αὐτοῦ
μαχαίρι ἐγλίστρησεν ἀπὸ τὸ χέρι μου κ' ἔπεσε κάτω)
Χαλδ. Συνών. *γλιστρώ*, *ξεφεύγω*. 6) Μόλις προ-
βάλλω μακρόθεν ἐρχόμενος Πόντ. (Ἱμερ. Κερασ. Σταυρ.
Τραπ. Χαλδ. κ. α.): *Ἐβούρτσειεν* ἀσ' σὸ ρακάν' ἀπάν'
(ἐπρόβαλεν ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου) Ἱμερ. *Ἐβούρ-*
τσίειεν ὁ ἦλεν (=ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος) Σταυρ. || Ἄσμη.

Χριστέ μου, κὶ ἄς ἐβούρτσειεν κἀνένας καβαλλάρης!
τὸν λόγον αὐτ' κ' ἐπλέρωσεν, φουρτσίζει καβαλλάρης
Κερασ.

βουρτσισαῖ ἡ, Λεξ. Βλαστ. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ ρ. *βουρτσίζω*.

Βουρτσισαῖ 1, ὁ ἰδ.

βούρτσισμα τό, κοιν. *βούρτσισμαν* Πόντ. (Τραπ.
κ. α.) *βούρτσιαγμαν* Πόντ. (Σταυρ.)

Ἐκ τοῦ ρ. *βουρτσίζω*.

1) Ἡ πρᾶξις τοῦ βουρτσίσματος, ὁ καθαρισμὸς διὰ
τῆς βούρτσας κοιν.: Τὸ βούρτσισμα τῶν φορεμάτων κοιν.

2) Ὀλίσθησις, γλίστρημα Πόντ. (Σταυρ.) 3) Πα-
ρουσίασις, ἐμφάνισις Πόντ. (Σταυρ.): Ἀσ' σὸ βούρτσισμα σ'
ἐγνώρισα σε (ἀπὸ τὴν ἐμφάνισιν σὲ ἐγνώρισα).

βουρτσίστρα ἡ, ἀμάρτ. *βουρτσίστρα* Ρόδ.

Ἐκ τοῦ ρ. *βουρτσίζω*.

Γυνὴ ἐργαζομένη εἰς τὸ βούρτσισμα καννάβεως: Ἄσμη.
Κ' ἡ πεθ-θερά της δούλιστα κ' ἐκείνη ἡ ἰδγία βουρτσίστρα
ἐβάλεν τὴν κ' ἐβρούτσειεν πὺν τὸ πρῶι ὡς τὸ βράδυ.

βουρτσίτσα ἡ, σύννηθ.

Ἵποκορ. τοῦ οὐς. *βούρτσα* διὰ τῆς παραγωγικῆς
καταλ. -ίτσα.

Βουρτσάκι 1, ὁ ἰδ., σύννηθ.: Τὰ ἔφαε πρὸς τὰ δόντια
της τρῖψε τρῖψε μὲ τὴ βουρτσίτσα.

βουρτσόξυλο τό, Λευκ.—Λεξ. Αἰν. Βλαστ. 287 Δη-
μητρ. *βουρτσόξ'λου* Θεσσ. (Δερελ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀρ-
τοτ. Λεπεν.) *βουρτσόξυλο* Ἡπ. (Πρέβ.)

Ἐκ τῶν οὐς. *βούρτσα* καὶ *ξύλο*.

1) Ξύλον εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ὁποίου προσαρμόζεται ἡ
βούρτσα Λεξ. Δημητρ. 2) Ξύλον μὲ δίσκον τρυπητὸν
προσηρμοσμένον κατὰ τὸ ἓνα ἄκρον, διὰ τοῦ ὁποίου
κτυποῦν ἐντὸς εἰδικοῦ δοχείου τὸ γάλα πρὸς ἐξαγωγήν
τοῦ βουτύρου ἐνθ' ἄν.: Τοῦ γάλα τοῦ κουπανᾶν 'ς τὴ
βούρτσα μὲ τὸν βουρτσόξ'λου Αἰτωλ. Συνών. *βούρτσα* 4.

* **βουρτσόπουλλον** τό, φουρτσόπον Πόντ. (Τραπ.)

Ἵποκορ. τοῦ οὐς. *βούρτσα* διὰ τῆς παραγωγικῆς
καταλ. -πουλλον, δι' ἣν ἰδ. -πουλλος.

Βουρτσί 3, ὁ ἰδ.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

βουρτσόσκοινο τό, ἀμάρτ. *βουρτσόσκοινο* Ἡπ.

Ἐκ τῶν οὐς. *βούρτσα* καὶ *σκοινί*.

Κατὰ πληθ., σχοινία τὰ ὁποῖα δένονται εἰς τὸ ροδάνι.

βοῦς ὁ, Θάσ. Θήρ. Ἰκαρ. Κάμπ. (Ἑλυμπ. κ. α.)
Κύπρ. Ρόδ. Σύμ. Τήλ. Χίος (Καρδάμ. κ. α.) *βοῦ* Τσα-
κων. *βὸς* Νάξ. (Ἀπύρανθ.) *βούα* Καλαβρ. (Μπόβ.)
βοῦς ἡ, Χίος *βούα* ἡ, Καλαβρ. (Μπόβ.)

Τὸ ἀρχ. οὐς. *βοῦς*.

Τὸ ζῷον βόει 1, ὁ ἰδ., ἐνθ' ἄν.: Φρ. *Δίκερος εἶναι*
ὁ βὸς, ἕνας εἶναι ὁ Θεὸς Ἀπύρανθ. Καματερὲ βοῦ (ἐπὶ
ἀόκνων) Τσακων. *Θαρεῖ πῶς τοῦ φαγαν τὸν βοῦν του* (ἐπὶ
τοῦ λίαν ἐχθρικοῦ διακειμένου) Κάμπ. *Ἐχει τὸν βοῦν*
μέσα της (ἐπὶ κακῆς καὶ διεφθαρμένης γυναικὸς) Ρόδ.
|| Παροιμ. *Κατὰ τὸν ἄντραν τὸ σπαθί, κατὰ τὸν βοῦν*
τ' ἀλέτρι (ὅτι τὰ πάντα πρέπει νὰ εἶναι σύμμετρα καὶ ἀνά-
λογα) Κάμπ. *Ὁ βοῦς ἂν ἐν ἐλόνευκεν κὶ ὁ νεὸς ἂν ἐν*
ἐθέριζεν κ' ἡ κόρη ἂν ἐν ἐγέννα, ποτ-τέ τους ἐν ἐγέναν.
Κύπρ. *Ἐγύριεν ὁ γάδαρος νὰ πῇ τὸν βοῦ χειλάτσο* (ἐπὶ
τῶν ἐπιρριπτόντων εἰς τοὺς ἄλλους τὰ ἴδια αὐτῶν ἐλατ-
τώματα) Τήλ. *Ἀναγάζε ὁ βοῦ τὸν ὄνε τζαὶ νὶ ἐπέτσε*
χειλαρᾶ (περιέπαιξεν ὁ βοῦς τὸν ὄνον καὶ τὸν εἶπε χει-
λαρᾶ, συνών. τῇ προηγουμένῃ) Τσακων. *Ἄλλα 'χω γώ,*
τὸ βοῦ γυρεύω (ἐπὶ τῶν ἐμμενόντων εἰς τὴν ἐπίτευξιν
τοῦ σκοποῦ των) Κάμπ. *Ὅλον τὸν βοῦν ἐφάγαμεν κ' εἰς τὴν*
οὐραν' ποστάσαμεν (ἐπὶ τοῦ ἐπιτελέσαντος τὸ μέγιστον
τοῦ ἔργου, ἀποκάμνοντος δὲ περὶ τὸ τέλος) Ρόδ. *Εἶες*
μαῦρο βοῦ; — *Μῆτ' ἄσπρο μῆτε μαῦρο* (ὅτι δὲν πρέπει νὰ
ἀναμειγνύεται τις εἰς ξένας ὑποθέσεις μαρτυρῶν τι αὐτόθι.
|| Γνωμ. *Ἀν τὰ Φῶτα φωτεινὰ καὶ τὰ Λαμπρὰ εἴν' σκο-*
τεινὰ, χαρὰ 'ς τὸν βοῦν καὶ τὸ ζευγᾶ Θήρ. || Αἰνιγμ. *Ἐνας*
βοῦς γονατιστὸς καὶ τὸ στόμαν' ἀνοικτὸν (ὁ κλίβανος) Κύπρ.
Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Θάσ. Σέριφ.

βουσβουστέρα, ἰδ. *βουζβουστέρα*.

βουστάσιο τό, λόγ. σύννηθ. *βουστάσι* Λεξ. Βλαστ. 286.

Ἐκ τοῦ μεταγν. οὐς. *βουστάσιον*.

Στάβλος ἀγελάδων.

βούστομα τό, Σκυρ. Χίος — Λεξ. Βλαστ. 296 Δη-
μητρ. *βόστομα* Χίος

Ἐκ τῶν οὐς. *βοῦς* καὶ *στόμα*.

Πλέγμα σακκοειδὲς τιθέμενον περὶ τὸ ρύγχος βοῶν
καὶ ἄλλων φορηγῶν ζώων κατὰ τὸν θερισμόν καὶ τὸ
ἀλώνισμα διὰ νὰ μὴ τρώγουν τοὺς καρπούς, κημὸς. Συ-
νών. *βοζδόστομα* 2, *βουστομίδα*, *μουρίστρα*, *μού-*
ριστρο.

βουστομίδα ἡ, Κρήτ. *βοστομίδα* Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὐς. *βούστομα* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.
-ίδα.

Βούστομα, ὁ ἰδ.

βούστροφο τό, Ἡπ. (Χιμάρ.) Κέρκ. *βούστριφο* Κέρκ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. *βούστροφος* = ὁ ὑπὸ βοῶν ἡρο-
τριωμένος.

Μέρος γῆς ὅσον δύναται νὰ ἀρόσῃ ζεύγος βοῶν ἐν
μῇ ἡμέρᾳ. Συνών. *ζευγαρῶς*.

βουσινκεῖ ἡ, Λεξ. Ἐλευθερουδ. Πρω. Δημητρ.
βουσ'κεῖ Κεφαλλ.—Λεξ. Ἐλευθερουδ. Πρω. Δημητρ. *βο-*
σινκεῖ Ἀμοργ. *βουσ'κεῖ* Τήν. *γουσ'κεῖ* Λεξ. Δημητρ.
(λ. *βουσινκεῖ*) *ἀβουσ'κεῖ* Ἰμβρ. *ἀβουσινκεῖ* Κάλυμν. Κῶς
Χίος.

ΤΟΜ. Δ' — 12

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ